

2. Голіна В. В., Головкін Б. М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: навч. посіб. Харків: Право, 2014. 513 с.

3. Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі МВС України: Наказ МВС України від 11.11.2010 № 550 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 02.06.2017).

4. Джужа О. М., Василевич В. В., Гіда О. Ф. Профілактика злочинів. Київ: Атіка, 2011. 720 с.

Одержано 12.06.2017

УДК 342.951:351.82

Вадим Миколайович БІЛИК,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративної діяльності
Національної академії внутрішніх справ, м. Київ*

ПРАВОМІРНІСТЬ ЗВЕРНЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ ДО ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ (НА ПРИКЛАДІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ)

Упродовж 2016–2017 років до Центральної виборчої комісії (ЦВК) систематично надходять численні звернення Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), надіслані у зв'язку з розслідуванням кримінальних проваджень, відповіді на які передбачають надання великого обсягу копій документів, відомостей, пошук інформації та її узагальнення, що потребує значних витрат обсягу робочого часу працівників Комісії та коштів на копіювання відповідних документів.

Так, протягом 2016 року до ЦВК надійшло 10 звернень НАБУ щодо надання документів та інформації. Водночас протягом січня – березня 2017 року ЦВК отримала 15 таких звернень.

З метою забезпечення надання на них відповідей до їх опрацювання залучалася значна кількість працівників Центральної виборчої комісії. Крім того, здійснювалося копіювання документів обсягом понад 270 сторінок.

Так, за відповідними підрахунками, тільки відповідь на одну вимогу [1], потребувало узагальнення значного обсягу інформації та копіювання документів обсягом приблизно 500 сторінок.

Згідно зі ст. 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права [2]. Основний Закон України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Статтею 19 Конституції України встановлено, що правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [2].

Пунктом 3 частини першої статті 17 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» встановлено, що НАБУ та його працівникам для виконання покладених на них обов'язків надається право витребувати за рішенням керівника структурного підрозділу НАБУ та одержувати в установленому законом порядку у вказаному в запиті вигляді та формі від інших правоохоронних та державних органів, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для виконання обов'язків НАБУ, у тому числі відомості про майно, доходи, видатки, фінансові зобов'язання осіб, які ними декларуються у встановленому законом порядку, відомості про використання коштів Державного бюджету України, розпорядження державним або комунальним майном [3].

Разом з тим, рішенням Конституційного Суду України від 23 травня 2001 року в справі № 6-рп/2001 визначено, що кримінальне судочинство – це врегульований нормами Кримінального процесуального кодексу України порядок діяльності органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду (судді) щодо порушення, розслідування, розгляду і вирішення кримінальних справ, а також діяльність інших учасників кримінального процесу – підозрюваних, обвинувачених, підсудних, потерпілих, цивільних позивачів і відповідачів, їх представників та інших осіб з метою захисту своїх конституційних прав, свобод та законних інтересів [4].

Частиною першою статті 9 КПК України встановлено, що під час кримінального провадження суд, слідчий суддя, прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, інші службові особи органів державної влади зобов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, КПК України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вимог інших актів законодавства [5].

Водночас КПК України містить засоби правового захисту від довільного зазіхання з боку органів влади, включаючи, крім іншого, і заборону вилучення будь-яких документів і речей, що безпосередньо не стосуються справи, яка розслідується.

Відповідно до ч. 1 ст. 93 КПК України збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому КПК України [5].

Згідно з частиною другою вказаної статті сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України.

Порядок тимчасового доступу до документів під час досудового розслідування врегульовано главою 15 розділу II КПК України, за змістом якої стороні кримінального провадження надається право тимчасового доступу до документів ухвалою слідчого судді, суду [5].

Крім того, ст. 163 КПК України також закріплено обов'язок сторони кримінального провадження довести зв'язок між кримінальним провадженням та витребуваними документами і суттєвість значення цих документів для встановлення важливих обставин у кримінальному провадженні [5].

Таким чином, законодавство України встановлює чіткі правові механізми для надання стороні провадження тимчасового доступу до документів особою, у володінні якої вони перебувають.

Список бібліографічних посилань

1. Про вимогу старшого детектива – заступника керівника Третього відділу детективів Другого підрозділу детективів Головного підрозділу детективів Національного антикорупційного бюро України Р. Єгізарова від 5 квітня 2017 року № 0423-102/12467: постанова Центральної виборчої комісії від 07.04.2017 № 77 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0077359-17/conv> (дата звернення 02.06.2017).

2. Конституція України від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 23.07.1996. № 30. ст. 141.

3. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. *Голос України*. 25.10.2014. № 206.

4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців третього, четвертого, п'ятого статті 248-3 Цивільного процесуального кодексу України та за конституційними зверненнями громадян Будинської Світлани Олександрівни і Ковриги Сергія Володимировича щодо офіційного тлумачення положення абзацу четвертого статті 248-3 Цивільного процесуального кодексу України (справа щодо конституційності статті 248-3 ЦПК України) : рішення Конституційного Суду України від 23.05.2001. № 6-рп/2001. *Офіційний вісник України*. 15.06.2001. № 22. С. 89. Ст. 1004.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. *Голос України*. 19.05.2012. № 90–91.

Одержано 12.06.2017